วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ
Thai Research and Management Journal

นโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง

Elderly's Quality of Life Development Policy in the Central Region Province

อิศรีย์ กัลยวรกาญจน์[1]
Itsaree Kanlayaworakan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง 2)เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในพื้นที่ใกล้เคียงสถานสงเคราะห์หรืออาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ จำนวน 385 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์เพียร์สัน และ การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ(X1) ปัจจัยด้านนโยบาย

[1] นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

(X2) ปัจจัยด้านทรัพยากร(X3) ปัจจัยด้านสังคม(X4) และ ปัจจัยด้านบุคคล(X5) มีผลเชิงบวกต่อการดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ ปัจจัยด้านสังคม(x4) ปัจจัยด้านบุคคล(x5) ปัจจัยด้านนโยบาย(x2) และปัจจัยด้านทรัพยากร(x3) สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: นโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ , จังหวัดภาคกลาง

Abstract

The purpose of this study was to study elderly's quality of life development policy implementation in the central region provinces, and to study factors affecting elderly's quality of life development policy implementation in the central region provinces. This research utilized a quantitative research method and employed questionnaires as a tool to collect data from sample of 385 elderly people in the area living near or in the elderly care home. Statistical techniques were descriptive statistics were percentage, mean, Pearson's correlation and multiple regression analysis**.** The study found that economic factors (X1), policy factors (X2), resource factors (X3), social factors (X4), and personal factors (X5) had positive effects on elderly's quality of life development policy

implementation in the central region provinces at statistical significance of .01 ,and social factors (x4), personal factors (x5), policy factors (x2), and resource factors (x3) could predict elderly's quality of life development policy implementation in the central region provinces at 0.05 level of statistical significance.

Keywords: policy implementation , cultural tourism promotion , Pathum Thani province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2545-2557 ตามลำดับพบว่าประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวน 10,014,705 คน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด เป็นผลมาจากความสำเร็จของนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว ทำให้อัตราการเกิดลดลงและความก้าวหน้าทางการแพทย์เพิ่มขึ้น ทำให้ประชากรผู้สูงอายุมีอายุยืนมากขึ้น ส่งผลทำให้โครงสร้างประชากรของไทยเปลี่ยนแปลงไปเป็นโครงสร้างแบบผู้สูงอายุหรือการเป็นสังคมสูงวัย

ทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติและการมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติรองรับ โดยเน้นการฝึกอบรมอาชีพ การจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและรัฐบาลยังเน้นให้ผู้สูงอายุมีงานทำที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีรายได้เพียงพอในการ

ดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคม จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษานโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง เพื่อเป็นองค์ความรู้ในเชิงนโยบายสาธารณะ และสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายต่อไป

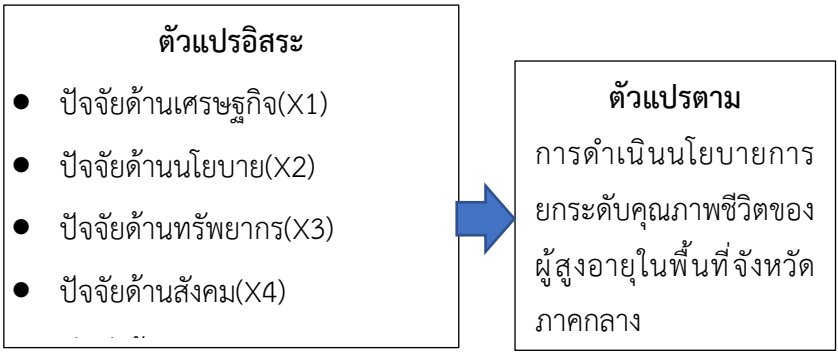
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง

2)เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะมาเป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ที่มา ผู้วิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีระดับคะแนน 5 ระดับ และมีการกำหนด เกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นมาก ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นน้อยและค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด (กัลยา วานิชย์

บัญชา,2556) ขณะที่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในพื้นที่ใกล้เคียงสถานสงเคราะห์หรืออาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ จำนวน 385 ตัวอย่าง จากการคำนวณของ Taro Yamane (1973) สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์เพียร์สัน และ การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ โดยเก็บข้อมูลในช่วง มิถุนายน 2561

สรุปผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.46 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 47.53 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 รายได้ครอบครัวส่วนใหญ่มาจากเงินเดือนของสมาชิกในบ้านจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 มีรายได้ตนเองต่อเดือน ต่ำกว่า 10000 บาท มากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 ส่วนใหญ่อาชีพเดิมที่เคยทำเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลางในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.96)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปปฏิบัติ ของอำเภอเมืองปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.02) ปัจจัยด้านบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.95) ปัจจัยด้านทรัพยากร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.94) ปัจจัยด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.89) และ ปัจจัยด้านนโยบายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.99)

การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ(X1) ปัจจัยด้านนโยบาย(X2) ปัจจัยด้านทรัพยากร(X3) ปัจจัยด้านสังคม(X4) และ ปัจจัยด้านบุคคล(X5) มีผลเชิงบวกต่อการดำเนินนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) คือ .683, .589, .769, .839 และ .838 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนั้น ปัจจัยด้านสังคม (x4) ปัจจัยด้านบุคคล(x5) ปัจจัยด้านนโยบาย(x2) และปัจจัยด้านทรัพยากร(x3) สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง (R^2) ได้ร้อยละ 79.2 โดยปัจจัยทั้ง 4 ค่า R = 0.890 มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ 26.5 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้สมการพยากรณ์การดำเนินนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง ได้ดังนี้

สมการในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 0.133 + 0.341X_4 + 0.397X_5 + 0.136X_2 + 0.091X_3$$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Y^{\wedge} = .391ZX_4 + .396ZX_5 + .095ZX_2 + .099ZX_3$$

อภิปรายผล

การผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ปัจจัยด้านสังคม(x4) ปัจจัยด้านบุคคล(x5) ปัจจัยด้านนโยบาย(x2) และปัจจัยด้านทรัพยากร(x3) สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ วรเดช จันทศร (2554) อธิบายว่า ปัจจัยต่างๆ อาทิ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านบุคคลที่เป็นเป้าหมายนโยบาย ปัจจัยด้านนโยบาย และปัจจัยด้านทรัพยากรในการดำเนินนโยบาย เป็นต้น มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ แนวคิดของอนุชาติ พวงสำลี (2541) ได้กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืนต้องประกอบไปด้วย 3 อย่างคือ การให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง การมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมกันของคนในสังคมเพราะจะทำให้การพัฒนาสำเร็จได้ง่าย เพราะจะทำให้การพัฒนาสำเร็จได้ง่ายและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของ ภัทธิรา ผลงาม (2548) ที่พบว่า ปัจจัยด้านด้านนโยบายและสังคมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ สมคิด โพธิ์ชนะพันธุ์ (2558) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมจะส่งผลถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมทั้งการศึกษาของ ศิรินุช ฉายแสง (2553) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงกว่าปัจจัยในด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยเสนอว่าในเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือดูแลนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุควรลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบสภาพการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างรอบคอบ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือดูแลนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ควรจัดให้สถานสงเคราะห์คนชรามีกิจกรรมที่สามารถให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมได้ในเวลาว่าง ขณะที่ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ หากมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ เช่น การพูดคุย แลกเปลี่ยน สัมภาษณ์ จะยิ่งทำให้ข้อมูลงานวิจัยที่ได้รับมีความชัดเจนและสามารถเห็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขได้อย่างแน่ชัด

บรรณานุกรม

กัลยา วานิชย์บัญชา.(2556). *สมการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร.* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทธิรา ผลงาม. (2548). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสมาคมข้าราชการนอกประจำการในจังหวัดเลย.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาราชภัฏเลย.

วรเดช จันทรศร. (2554). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ศิรินุช ฉายแสง.(2553).*ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลวังไม้ขอน อำเภอสวรรคโลก*

จังหวัดสุโขทัย. (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสร้างเสริมสุขภาพ). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สมคิด โพธิ์ชนะพันธุ์. (2558). การศึกษาคุณภาพชีวิตของสตรีสูงอายุ. มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารวิจัยทางการพยาบาล,* 44(3), 182-190.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). Singapore: Harper International Editor.